

Kocbeře

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Dvůr Králové nad Labem

Nadmořská výška: 439 m n. m.

Počet obyvatel: 526

Adresa URL: www.kocbere.cz

Okres: Trutnov

GPS souřadnice: 50.453659N, 15.858717E

První pís. zmínka: 1415 (609 let)

PSČ: 544 64

Historie obce Kocbeře

Společná historie obcí SOP - společenství obcí Podkrkonoší

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1415.

9. až 13. století

Nejstarší archeologické nálezy pocházejí z 9. století, ojediněle se v kraji nachází časně středověká slovanská keramika. Ještě ve 12. století byl místní kraj povětšinou pokryt těžko přístupným hvozdem, přirozenou hranicí českého království, v němž převládaly bukové lesy, mokřiny a lužní lesy v údolích. Řídké osídlení zde bylo snad již na přelomu 12. a 13. století, není ale známo, kým bylo organizované. Kolonizace kraje byla začata z podnětu krále, ale její vývoj pokračoval působením šlechty a klášterů (mýcení lesa se objevuje v názvech zdejších osad Ždírnice či Žďár).

Vznik osídlení - 13. až 20. století

První obce zřejmě vznikaly kolem dálkové stezky z Kladska směřující na Jaroměř, kolem vznikajících tvrzí a strážných míst. Na její trase leží původně české obce Vlčice, Čermná a Chotěvice, vzniklé ještě před začátkem německé kolonizace. Jako jeden z prvních byl zřejmě po r. 1200 osídlen za tzv. vnitřní kolonizace domácím obyvatelstvem Olešnický újezd zahrnující území dnešní Olešnice, Ždírnice a Borovnice. Plánovitě osidlování příhraničních oblastí lze přisoudit rodu Švábeniců, ačkoli některé osady vznikaly již před jejich působením v kraji. Do roku 1250 je osidlování realizováno českými lokátory, po tomto roce převažují spíše Němci nebo kolonizace smíšená. Z doby před začátkem německé kolonizace pocházejí ještě české obce Brusnice a Žďár.

Po roce 1260 přicházejí do země na pozvání Přemysla Otakara II němečtí kolonizátoři především ze Slezska (tzv. slezská kolonizace), kteří osidlují dosud pusté oblasti nebo doosidlují původní české vesnice v Lese Království. Takto vznikají například Huntířov a Kocléřov. Na této kolonizaci se podílelo i české obyvatelstvo. Většinou lánové vsi vznikaly kolem toků v úrodných údolích, podél cest a v chráněných polohách i výše. Místní názvy jsou odvozeny buď od páteřního potoka (hustý porost olší podél břehů v Olešnici, červené dno bystřiny v Čermné) či od prvních osadníků, zakladatelů a pánů (Kokotov, Chotějovici, Pilingus, lidé Vlčkoví, Hain). Protože vsi vznikaly za hraničním hvozdem, vzdálené od vnitrozemí, mluví se o tzv. vnější kolonizaci. Výjimkou v tomto ohledu jsou městečko Pilníkov nebo některé obce na okraji staršího osídlení jako jsou Kladruby nebo Ždírnice. Zbytkem hraničního hvozdů je nynější Les Království a navazující lesy kolem Bradla, v nichž docházelo k mýcení ještě v 19. století, kdy vznikaly osady Výšinka, Hájemství aj.. Postupem věků se osudy jednotlivých vsí a obcí měnily podle toho, jak patřily různým a různě úspěšným majitelům o čemž

svědčí řada staveb, památek, krajina i dnešní tvář obcí.

Až do vzniku Československa nemělo národnostní složení obcí větší politický význam. Pod vlivem historických událostí a majitelů panství se střídala správa česká s německou. Od 18. století do roku 1945 v kraji dominovalo obyvatelstvo německé národnosti. Po ukončení druhé světové války bylo německé obyvatelstvo valnou většinou odsunuto a kraj byl dosídlen z vnitrozemí. Nové osídlení však nedosáhlo míry potřebné pro zachování intenzity zemědělského využívání krajiny ani pro zachování rozvíjejícího se místního průmyslu.

Dodnes je charakteristickým rysem obcí mikroregionu podélné uspořádání s rozptýlenou zástavbou na svazích, v údolích, s osadami v okrajových polohách a na vzdálených samotách. Malou hustotu osídlení umocnil zánik domů i celých osad po poválečném odsunu německého obyvatelstva. Např. osady a vsi Jirský důl, Olimberk, Molkentöpfe, Hajnův dvůr aj. nezanechaly vyjma vzpomínek, pamětníků a záznamů na mapách žádný důkaz o své existenci. Jiné od center vzdálené osady a části obcí zachránila péče majitelů rekreačních chalup.

Česko - německé prolínání

Pod vlivem historických událostí se v obcích současného Společenství střídala správa česká s německou a v určitých časových obdobích převládala jedna nad druhou. Od 18. století do roku 1945 dominovalo německé obyvatelstvo. V roce 1938 se všechny obce nynějšího mikroregionu staly součástí německé Třetí říše, sousední česká sídla byla zahrnuta do Protektorátu Čech a Moravy. Hranice procházela na jih od Kohoutova nad Dvorem Králové a na západ od Horní Olešnice v Dolní Kalné. Po ukončení druhé světové války docházelo k odsunu německého obyvatelstva z oblasti a souběžně k dosídlování přistěhovalci z ostatních koutů tehdejšího Československa, popř. krajany z Volyně či Rumunska.

Významné události obcí SOP:

- 1277 Přemysl Otakar II. zřizuje jednotný trutnovský manský kraj s hospodářskými středisky Trutnov, Hostinné a Dvůr Králové, aby si u lenních pánů zajistil poslušnost a příjem z hospodářského zisku.- 1355, Staré Buky První písemná zmínka o obci. Na místní tvrzi sídlili manové trutnovského hradu. Starobucké sídlo v průběhu staletí měnilo své majitele. Od r. 1627 ho vlastnil císařský hejtman Jan Jakub de Wagghi, který z tvrze vybudoval malý zámek, což přispělo k jeho zadlužení. Syn musel v roce 1701 sídlo prodat Bertoltu Vilémovi z Valdštejna. V roce 1745 byl zámeček nenávratně zničen pruským vojskem krále Fridricha II.- konec 14. století, Vlčice Místní léno vlastní rod Zilvárů, který spravoval i sousední Pilníkov, Čermnou a Staré Buky (až do roku 1622). V polovině 15. století vystavěl z kamene původně dřevěný hrad Břečtejn, později zvaný Silberstein (lokalita Hrádeček), zpustl za třicetileté války.- počátek 15. stol., Chotěvice Za husitských nepokojů byl vyhnán katolický farář a zničen kostel. Po rozšíření protestantství v 16. století jsou v obci pořádány večere Páně, o čemž svědčí náhrobní desky pastora na hřbitově. Po roce 1627 jsou obyvatelé nuceni k návratu ke katolické víře.- 1559, Německá Brusnice (Hajnice) Zvonař Václav Farář z Hradce Králové ulil zvon pro obec Brusnice. Na zvonici zdejší věže, která pochází z 2. poloviny 15. století se zachoval dodnes.- 1578 - 1606, Dolní Olešnice Za vlády Waldsteinů přestavěl stavitel Carlo Valmadi místní kostel sv. Jakuba, kde vytvořil dnes unikátní renesanční sgrafitovou výzdobu.- kolem roku 1590, Dolní Olešnice Jindřich z Waldsteina zahájil stavbu zámku v Nových Zámčích.- 1618, Vlčice Adam Zilvár, majitel rozsáhlého vlčického panství, se účastnil stavovského povstání. Roku 1622 byl odsouzen a jeho statky mu byly konfiskovány. O rok později kupuje Vlčice Albrecht z Waldsteina.- 1620, Kohoutov Místní sedláci se účastní bitvy na Bílé hoře,

většina padla.- 1627, Vlčice Jan Amos Komenský navštěvuje na místní tvrzi knihovnu Adama Zilvára, kde objevil Bodinovu didaktiku, kterou přepracoval a zdokonalil a vydal pod názvem Velká didaktika. O rok později prochází okolím Dolní a Horní Olešnice na své cestě do exilu v polském Lešně.- po roce 1648 Následkem třicetileté války jsou místní vesnice liduprázdné, stavení zpusťlá, pole zanedbaná, lidé hromadně opouštějí domovy a utíkají za hranice.- 1675, Vlčice Jan Adolf, kníže ze Schwarzenbergu, zakoupil vlčické panství a v celém kraji postupně zavedl plátenictví.- 1726, Kocbeře Hrabě Špork z nedalekého Kuksu loví v místních lesích. Na památku je zde zachován kámen s vytesaným jelenem a hraběcím znakem.- září 1745, Horní Žďár (Hajnice) Pruský král Friedrich II. svedl v Horním Žďáru vítěznou bitvu, ale po těžkých ztrátách ustoupil do Slezska.- 1757-1764, Německá Brusnice (Hajnice) Postaven barokní kostel sv. Mikuláše na místě původního dřevěného.- 1775, Vlčice Poddaní třinácti vesnic patřících k vlčickému panství se na Humlově kopci u Trutnova zúčastnili stavovského povstání, které vyvrcholilo zastřelením deseti povstalců. Připojili se rovněž obyvatelé současné Hajnice, kde rychtář z Kyjí Georg Hetfleisch byl členem devítičlenného selského gubernu.- 1778, Kocléřov (Vítězná) Na výšinách severně od Kocléřova bylo po sedm týdnů rozloženo pruské vojsko. Došlo tam k menším srážkám s vojskem rakouským.- 1797, Vlčice Nový majitel panství průmyslník Jan František Theer ze Silbersteinu, povýšený do šlechtického stavu, nechává přestavět vlčickou tvrz na zámek.- 1799, Dolní Olešnice Panství bylo zakoupeno císařským radou Františkem Deymem ze Střítěže, jehož rod zasahoval i do správy Chotěvic a Čermné. Rodinná hrobka Deymů se nachází na jižní straně hřbitova za kostelem sv. Jakuba v Dolní Olešnici.- 1835, Kohoutov V obci se narodil Jan Schmitt, který se stal profesorem na vídeňské konzervatoři a vynikl jako hudební skladatel.- 1836 V Podkrkonoší vznikla první textilní továrna. Na konci 50. let 19. století je z deseti rakouských přádelen devět na Trutnovsku.- 1854, Kocbeře V obci vznikla malá továrna na hedvábné látky, kde v době rozkvětu textilního průmyslu pracovalo 500 lidí. Pro domácí pracovníky dal postavit majitel Eisenberger několik velikých domů.- 1861 - 1863, Chotěvice Kaplan Johann Weber dokončuje v obci honosnou stavbu neorománského kostela. Peníze získal sbírkami v zemích Rakouska, Německa, Itálie a Francie, které za tímto účelem sám prošel.- 1864, Čermná Obec zachvátil černý tyfus a vyžádal si několik obětí.- 1872, Pilníkov Založena průmyslová tradice v obci - postavení továrny na stroje, která postupně měnila druh výroby, v roce 1948 provoz ukončen a objekty využívány jako sklady. Další průmysl v Pilníkově: slévárna (1889 - dnes ZVU), cihelna (1903 - 1947) a výroba umělých vláken Silkin (1906 - 1935).- 1878, Huntířov (Vítězná) Řezbář Rudolf Wihan naučil místní vyřezávat z lipového dřeva. Výrobky šly dobře na odbyt, byly vyváženy až do Ameriky. Vzniklo několik dílen, které zaměstnaly až 300 dělníků.- 1880, Kohoutov Zavedeno košíkářství, kterým se živilo mnoho lidí.- 1886, Vlčice Po bitvě prusko - rakouské u Trutnova byl na místním zámku krátkodobě zřízen lazaret, kam museli i obyvatelé z Čermné dodávat jídlo. Tři rakouští vojáci, kteří zranění podlehl, jsou pochováni na místním hřbitově.- 1901, Německá Brusnice (Hajnice) Obec čítá 214 domů, plochu 1 033 hektarů a 1072 německých obyvatel římskokatolického vyznání.- říjen 1909, Čermná "Nad obcí letěl vzdušný balón ze žlutého hedvábí s nápisem "Düsseldorf". Snesl se blízko nad zem a v lese se mu vlečné lano zapletlo do stromů. Balón byl pilotován dvěma německými důstojníky. Vyprostit se jim pomohli učitelé Hampel a Goll a hostinský Nagel - lano zkrátily o 70 m a balón se zase vznesl. Uříznutý kus lana byl poslán do Düsseldorfu, odkud došel díky za pomoc."- březen 1921, Chotěvice Nad obcí prolétlo první letadlo - dvouplošník.- srpen 1929, Chotěvice Výnosem Ministerstva školství byla v obci zřízena česká menšinová škola, která se pro nedostatek dětí otevřela až v roce 1936, kdy zde byli čtyři žáci. V roce

1937 uzavřena.- 1938, Chotěvice V obecních volbách v pohraničí výrazně zvítězila sudetoněmecká strana, která se výrazně angažovala pro Hitlerovo Německo. Němečtí obyvatelé Chotěvic povstali proti nově vzniklé čs. vládě, která tuto stranu zakázala. Nepokoje potlačila čs. armáda.- podzim 1938, Pilníkov Po té, co se obec stala součástí Třetí říše, došlo k vysídlení českých rodin, zůstalo kolem dvanácti smíšených manželství.- podzim 1938, Ždírnice (Horní Olešnice) Osada Ždírnice, kde žili převážně Češi, byla omylem připojena k Třetí říši. Na konci listopadu hranice upraveny a vyznačeny až za Ždírnici (hranice Protektorátu procházely mezi Dolní Kalnou a Horní Olešnicí, ve které už převažovali Němci).- 1941-1945 Na území trutnovského okresu zřízeno několik internačních pracovních a zajateckých táborů. (V Chotěvicích v roce 1945 zemřelo 13 ruských a 2 polští zajatci, kteří zde byli na práci).- květen 1945, Vlčice Poslední majitel panství a prosperujícího zámeckého pivovaru Reimann spáchal po kapitulaci Německa s celou rodinou sebevraždu u Janského dvora, kde se do dnešních dnů zachoval u lesíka jejich hrob. Začíná odsun německých obyvatel vyjma rodin antifašistů, smíšených manželství, popř. nepostradatelných odborníků a dělníků. Objevují se první dosídlenci a mezi nimi i "zlatokopové", kteří po kraji drancují obydlí a kradou dobytek.- 6. srpna 1945, Kocbeře V rámci tzv. divokého odsunu se 300 příslušníků německé národnosti určených k vysídlení shromáždilo na předem určeném seřadišti, kde lékaři prováděli zdravotní prohlídky. Výsledek vyšetření byl zaznamenán do předávacích dokladů pro úřady v sovětské okupační zóně. Po zdravotní a osobní prohlídce se Němci vydali pěšky do Dvora Králové, kde ně čekala nákladní auta. Manželé Bedřich a Anna Richterovi podali stížnost, kde uvádějí, že mezi vypovězenými obyvateli bylo 114 antifašistů, zatímco 40 členů bývalých nacistických organizací v obci zůstalo. Transport s 2360 osobami německé národnosti Královédvorská byl vypraven z vlakového nádraží směr Děčín.- srpen 1945, Chotěvice První obec na vrchlabském okrese, kde žijí z 90% obyvatelé české národnosti, přičemž v roce 1930 zde žila většina Němců.- říjen 1945 Fond národní obnovy oficiálně přebírá do správy veškerý zkonfiskovaný majetek po odsunutých německých obyvatelích a přiděluje ho českým dosídlencům.- prosinec 1945, Kocléřov a Huntířov (Vítězná) Z popudu okresní vyšetřovací komise bylo zatčeno 68 Němců, členů nacistických organizací SS a SA, kteří byli dosud na svobodě. Během vazby tři vězňové spáchali sebevraždu.- 1946 Dokončeno vystěhování Němců. Pamětníci odhadují, že např. na celém území současné Hajnice bylo při divokém odsunu zabito 30 původních německých obyvatel.- listopad 1948, Chotěvice Klement Gottwald, prezident Československa, je jmenován čestným občanem Chotěvic.- 1949, Pilníkov Prvních 15 družstevníků přešlo do společného hospodaření a založilo JZD. O rok později jsou v družstvu všichni hospodáři z obce.- 1954-1959, Pilníkov Pro potřeby JZD byly v obci vystavěny: kravíny pro celkem 150 dojníc, porodnice prasnic, skladovací haly, drůbežárny pro celkem 750 kusů a kydačské zařízení.- 1961, Chotěvice Z poutního vršku, nad dnes již zaniklou osadou Sv. Kateřina, odstřelen zachovalý kostelík ze 14. století.- 1961, Vítězná V rámci systému střediskového osídlení, kterým socialistický stát upřednostňoval budoucí prosperující centra, vznikla obec Vítězná spojením pěti osad (Hájemství, Kocbeře, Huntířov, Komárov a Záboří). Polovinu jejího katastru tvoří lesy.- srpen 1968, Čermná Okupační sovětská armáda se u Hostinného nechala zmýlit matoucím nastavením směrovky na Prahu. Se svými tanky i plnou technikou uvízla v uzavřeném údolí na severním konci Čermné, odkud podnikla náročný otočný manévr zpět na hlavní silnici. 1976, Dolní a Horní Olešnice Směrný vodohospodářský plán ČSSR nařizuje v obci stavební uzávěru na objekty trvalého charakteru z důvodu plánovaného zatopení území vodní nádrží Vestřev. Zrušeno v roce 1990.

